

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อิสลามไม่ได้เป็นศาสนาใหม่ แต่อิสลามคือสัจธรรมเดียวกับที่อัลลอฮ์ ﷻ¹ ได้ทรงประทานมายังมนุษยชาติโดยผ่านทางบรรดาเราะสุล² ต่างๆของพระองค์ เช่น อาดัม นูฮ์ (โนอา) อิบรอฮีม (อับราฮัม) มูซา (โมเสส) อีซา (เยซู) และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงแต่งตั้งให้เราะสุลมุฮัมมัด T³ เป็นเราะสุลท่านสุดท้าย เป็นผู้ที่ถูกส่งมาเพื่อทำหน้าที่เผยแผ่กฎระเบียบรูปแบบความเป็นอยู่ หลักความเชื่อ หลักปฏิบัติ บทบัญญัติและวิถีในการดำเนินชีวิตให้สมบูรณ์ที่สุด ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอาน⁴ ว่า

﴿ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَاَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَاَرَضَيْتُ لَكُمْ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ﴾⁵

(3 :)

ความว่า “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้วซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งความกรุณาเมตตาของข้า และข้าได้เลือกอิสลามให้เป็นศาสนาแก่พวกเจ้า ”

(อัลมาอิดะฮ์ : 3)

¹ ﷻ เป็นคำภาษาอาหรับ อ่านว่า สุบหานะฮฺวะตะอาลา แปลว่า ความบริสุทธิ์และความสูงส่งยิ่งแก่พระองค์ เป็นคำสร้อยสรรเสริญที่มุสลิมกล่าวหลังจากเอ่ยพระนามอัลลอฮ์เพื่อเป็นการเตือนตัวเองมิให้ผล่อทำการภาคีและทรยศต่อพระองค์

² เราะสุล หมายถึง ศาสนทูตของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งเป็นบุคคลที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงคัดเลือกให้เป็นผู้นำหลักคำสอนที่เป็นบทบัญญัติของศาสนาอิสลามไปเผยแผ่ ทั้งโดยอาศัยคัมภีร์และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

³ T เป็นคำภาษาอาหรับ อ่านว่า ค็อลลัลลอฮุ อะลยฺฮิ วะสัลลิม แปลว่า ขอความโปรดปรานจากอัลลอฮ์และความสันติ จงมีแก่ท่านนบีและเราะสุลมุฮัมมัด T เป็นพรภาวนาที่มุสลิมกล่าวต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงนามของท่าน

⁴ อัลกุรอาน หมายถึง คัมภีร์สำคัญสูงสุดของศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นกะลามุลลอฮ์ (คำพูดของอัลลอฮ์ ﷻ) ซึ่งพระองค์ประทานลงมายังท่านเราะสุล T เพื่อเป็นธรรมนูญสูงสุดของมนุษย์ทุกคนในการดำเนินชีวิต

อิสลามเป็นศาสนาที่ถูกประทานลงมาเพื่อมวลมนุษยชนหมู่เหล่าทุกเผ่าพันธุ์ และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามหรือเรียกว่า มุสลิม นั้น คือประชาชาติที่ดีเลิศ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾

(110 :)

ความว่า “ พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่ง ซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ”

(อาลิอิมรอน : 110)

จากอายะฮ์อัลกุรอานดังกล่าวข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่ามุสลิมนั้นมีหน้าที่สำคัญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการปฏิบัติตนเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ คือ การเชิญชวนสู่ความดีและห้ามปรามความชั่ว หรือการคอะฮ์อิสลามนั่นเอง ดังนั้นเป็นความจำเป็นสำหรับมุสลิมในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจต่ออิสลามที่ถูกค้อง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของอัลอิสลามที่สมบูรณ์ และต่อสู้เพื่อเชิดชูศาสนาโดยการเสียสละทั้งทรัพย์สินเงินทอง ร่างกาย จิตวิญญาณ พร้อมทั้งสติปัญญา เพื่อยืนหยัดความจริง และยกย่องเชิดชูพระราชดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ บนผืนแผ่นดินนี้ เพื่อให้โลกนี้เต็มไปด้วยความดีงาม ความยุติธรรม ความสงบร่มเย็น และมีสันติภาพ ด้วยเหตุนี้หน้าที่ความรับผิดชอบของงานคอะฮ์จึงนับว่าเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่มาก อีกทั้งภาระของงานนี้ ณ เบื้องหน้าอัลลอฮ์ ﷻ ในวันอาคีเราะห์ยิ่งใหญ่มาก อัลกุรอานได้ยืนยันถึงความจริงข้อนี้ว่า

﴿ وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

(104 :)

ความว่า “ และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้าซึ่งคณะหนึ่งที่จะเชิญชวน
ไปสู่ความดี และใช้ให้กระทำการที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำการที่มิ
ชอบ และชนเหล่านั้นแหละ พวกเขาคือผู้ที่ได้รับความสำเร็จ ”

(อาลิอิมรอน : 104)

ดังนั้น มุสลิมทุกคนต้องแบกรับภาระงานอะฮฺวะฮฺ โดยต้องมีความเพียร
พยายามและทำงานอย่างบริสุทธิ์ใจอีกทั้งเต็มไปด้วยความจริงจัง เพื่อให้เป็นบ่าวที่อัลลอฮฺ ﷻ
โปรดปรานและเป็นเคาะลีฟะฮฺของพระองค์บนผืนแผ่นดินนี้ ด้วยการเป็นผู้เชิญชวนและเผยแผ่
ศาสนของท่านเราะฮฺลุล **T** (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 1-2) แท้จริงแล้ว ทั้งกำลังกายและ
กำลังความคิด ความร่ำรวยและความสามารถ การต่อสู้และความจริงจังจากมุสลิมทุกคนนั้น
ต้องเต็มไปด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามที่จะอะฮฺวะฮฺหนทาง
ของอัลลอฮฺ ﷻ ในการแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ และสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้อง
ระวังในการที่จะฟื้นฟูสังคมมุสลิมสู่ความถูกต้องนั้น กระบวนการอะฮฺวะฮฺจำเป็นต้องห่างไกล
จากการเป็นเครื่องมือเพื่อความอยู่รอด ความสุขสบาย ความมีชื่อเสียง ยศฐาบรรดาศักดิ์ของโลก
คุณญา เพราะหน้าที่ของงานอะฮฺวะฮฺเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ เป็นผู้สานต่อเจตนารมณ์ที่
แท้จริงของท่านเราะฮฺลุล **T**

นอกเหนือจากความบริสุทธิ์ใจแล้ว ความพยายามที่จะนำเสนออิสลามใน
สังคมจำเป็นต้องมีความรู้ บางครั้งเราเห็นงานอะฮฺวะฮฺของผู้ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความจริงใจ แต่
ให้ความสำคัญโดยตั้งอยู่บนสติปัญญา (al-‘Aql) มากกว่าหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ
(al-Naql) ทำให้พวกเขาหันเหจากแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งการอะฮฺวะฮฺที่ถูกต้องตามเจตนารมณ์
ของท่านเราะฮฺลุล **T** คือรูปแบบการอะฮฺวะฮฺที่ยึดหลักอัลกุรอานและอัลหะดีษหรือเรียกว่าการ
อะฮฺวะฮฺตามแนวทางสะลัฟ

การอะฮฺวะฮฺตามแนวทางสะลัฟนั้นเป็นการนำเสนออิสลามด้วยรูปแบบที่
สมบูรณ์และบูรณาการ อีกทั้งเป็นแนวทางที่ถูกต้อง ปลอดภัย และเป็นที่ยอมรับ ดังที่ท่าน
เราะฮฺลุล **T** ได้ยืนยันในหะดีษ¹ ว่า

¹ หะดีษ หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีรายงานพาดพิงถึงท่านเราะฮฺลุล **T** ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ หรือคุณลักษณะของท่าน

¹ (())

ความว่า “ มนุษย์ที่ดีที่สุด คือ(มนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ใน) ศตวรรษของ
นั้น แล้วบรรดาผู้ที่ต่อจากเขา (ศตวรรษต่อจากนั้น) แล้วบรรดาผู้ที่
ต่อจากเขา (ศตวรรษต่อจากนั้น)”

บรรดาผู้มีเกียรติที่ได้รับการคัดเลือกนี้ อาจรู้จักกันในชื่ออื่นๆ คือ Ahl al-H}adi@th² , Ahl al-Sunnat wa al-Jama>'at³ , Al-Firqat al-Na>jiat⁴ , Al-Ta>'ifat al-Mans}u>rat⁵ (Jiha>d Muhammad , 1997 : 5 – 9) , Ahl al-'A@tha>r⁶ , Ahl al-'Ittiba>'⁷ เป็นต้น (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6) ส่วนผู้อยู่ช่วงหลังจากสามศตวรรษแรกของอิสลาม และได้ปฏิบัติตนเพื่อเจริญรอยตามแนวคิดและแนวทางของบุคคลเหล่านี้ ก็จะถูกเรียกว่าสะละฟีัย ซึ่งหมายถึง ผู้เจริญรอยตามสะลัฟ (อับดุลสุโก ดินอะ , 2543 : 10)

¹ บันทึกโดย al-Bukha>ri@ 2000 : 2652 , 3651 , 6429 , 6658 .

² เมื่อพูดถึง Ahl al-H}adi@th นั้น หมายถึง กลุ่มคนที่สนใจกับหะดีษเราะสูล T ไม่ว่าจะด้านกรรายงานหะดีษ หรือการรับหะดีษก็ตาม คือกลุ่มคนที่เสียดลเพื่อวิจัยถึงหะดีษต่างๆของท่านเราะสูล T พร้อมทั้งปฏิบัติตามหลักศาสนาไม่ว่าจะด้านความรู้หรือความประพฤติ เป็นกลุ่มคนที่ยึดมั่นกับสุนนะห์และห่างไกลบิดอะห์ (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6)

³ คือกลุ่มที่ยึดมั่นกับสุนนะฮของท่านเราะสูล T ประกอบด้วยบรรดาสะหะบะฮุ้ คาบีอิน และคาบีอูดาบิอิน และ A'immat al-Huda> ที่ปฏิบัติตามในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักศรัทธา คำพูด และการกระทำจวนวันกียามะห์ และพวกเขาเชื่อมั่นในการเป็นผู้ปฏิบัติ และห่างไกลจากการกระทำที่เป็นบิดอะห์ในทุกที่และทุกสมัย พวกเขาเป็นผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากอัลลอฮุ จนถึงวันกียามะฮุ (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6)

⁴ การเรียกขานว่า Al-Firqat al-Na>jiat นั้นเพราะท่านเราะสูล T ได้ชี้แจงให้ทราบว่ ประชาชาติมุสลิมจะแตกแยกออกเป็น 73 กลุ่ม และมีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ปลอดภัยและประสบผลสำเร็จทั้งโลกคุณยาและอาคิเราะห์ คือประชาชาติที่ปฏิบัติตามท่านเราะสูล T และสะหะบะห์ของท่าน ดังนั้นจึงเรียกคนกลุ่มนี้ว่า Al-Firqat al-Na>jiat (Jiha>d Muhammad , 1997 : 7)

⁵ คือ กลุ่มคนจาก A'immat al-Salaf ที่ให้ความเข้าใจที่ถูกต้องและรับการปฏิบัติจากกัลยาณชนรุ่นแรก อีกทั้งพยายามปฏิบัติตนให้เหมาะสมที่จะได้รับความช่วยเหลือจากอัลลอฮุ เพราะฉะนั้นอัลลอฮุจึงให้ความช่วยเหลือพวกเขาและให้ความปลอดภัยแก่พวกเขาจากการปองร้ายต่างๆ (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6)

⁶ คือ กลุ่มที่ตามสุนนะห์ของท่านเราะสูล T และบรรดาสะหะบะฮุ้ (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6)

⁷ คือ กลุ่มที่ตาม รูปแบบและสุนนะห์ของท่านเราะสูล T ทั้งในที่ลับและที่เปิดเผยพร้อมทั้งตามแนวทางของชนรุ่นแรก คือ ขาวมุฮาญิรีน และชาวอันศอรุ (Baharuddin Ayudin , 1414 H : 6)

ความเพียรพยายามที่จะให้มุสลิมเข้าใจอิสลามอย่างถูกต้องนั้น เกิดขึ้นในทุกสมัย ทุกเวลา และทุกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโลกนี้ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สำหรับในประเทศไทยก็เช่นกัน โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ถึง 21 ได้มีบรรดาผู้ที่มีความรู้หรือนักวิชาการทางด้านศาสนาอิสลามมีความพยายามอย่างแรงกล้าที่จะตะอวะฮ์ผู้คนในสังคมและภูมิภาคแห่งนี้ให้เข้าใจอิสลามอย่างถูกต้อง งานตะอวะฮ์ของพวกเขาเป็นรูปแบบการตะอวะฮ์เพื่อเชิญชวนผู้คนกลับไปสู่แบบอย่างของกัลยาณชนรุ่นแรก หรือเรียกว่า ชาวสะลัฟ คือ การปฏิบัติตามอัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างเคร่งครัด

ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด เป็นนักวิชาการมุสลิมคนหนึ่งในบรรดานักวิชาการดังกล่าวที่มีความเพียรพยายามในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอิสลาม และปฏิบัติตนอยู่ในครรลองอิสลามอย่างถูกต้องและเคร่งครัดตามแนวทางสะลัฟ ท่านเป็นคนหนึ่งในบรรดานักคาวีที่มี ความตั้งใจอย่างแรงกล้า เชิญชวนมุสลิมในประเทศไทยและในจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่แนวทางชาวสะลัฟด้วยวิธีการตะอวะฮ์ทั้งคำพูดและการปฏิบัติ พบว่าท่านมีความเสียสละในการพัฒนาสังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการใช้ชีวิตตามแนวทางของอิสลามที่ถูกต้อง ทั้งในด้านความคิด ความรู้ หลักศรัทธา หลักปฏิบัติ เป็นต้น ท่านใช้วิธีการตะอวะฮ์ในหลายๆรูปแบบ เช่น การให้การศึกษาด้านอิสลามในระดับต่างๆ โดยเริ่มจากกลุ่มชาวบ้านทั่วไปที่ไม่สามารถอ่านเขียนได้ ตลอดจนนักเรียนนักศึกษา ท่านสามารถปลุกจิตสำนึกให้ผู้คน กลับสู่แนวทางอัลอิสลามที่ถูกต้องได้ โดยใช้วิทยปัญญาและจิตวิทยาในการเข้าหา กลุ่มเป้าหมาย

ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาเยาวชนมากพอกับการให้ความสำคัญและความเข้าใจต่อการศรัทธาในอิสลาม จะเห็นได้จาก ก่อนที่ท่านจะจบการศึกษาจากประเทศซาอุดีอาระเบีย ท่านมีแนวคิดและการปฏิบัติจริงเพื่อปลุกฝังเยาวชนให้เข้าใจและกลับสู่แนวทางที่ถูกต้อง โดยสร้างโรงเรียนอิสลาฮียะห์ และสร้าง มัสยิดเอ็ยะดาคุลมุสลิมีน หมู่บ้านดาร์ลอิสลาห์ เพื่อเป็นสถานที่หลักในการอบรม สอน และเผยแพร่งานตะอวะฮ์เป็นการเบื้องต้น พร้อมกันนั้นท่านได้สอนที่มีสยิดวิทยาล์ฮอิสลามยะลา ณ บ้านบุดี ตำบลปารามิเต ท่านมีความนิยมชมชอบในการพัฒนาคนด้วยคำพูดมากกว่าการเขียนหนังสือ แต่ท่านก็ได้ให้ความสำคัญต่องานเขียนเช่นกัน ซึ่งพบว่าท่านได้รวบรวมเอกสาร สัมมนาทางวิชาการของท่านเองหลายฉบับ และสมุดบันทึกทางวิชาการอีกหลายเล่ม นอกจากนี้

ท่านได้เขียนหนังสือใช้เป็นคู่มือประกอบการเรียนการสอนที่โรงเรียนอิสลาฮียะห์ในรายวิชา อุตสาหกรรมและหัตถศึกษา

ความจริงจังและจริงใจที่ท่านได้ยึดเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานคะอะฮ์ ทำให้งานคะอะฮ์ของท่านได้รับการตอบรับจากสังคมมุสลิมในทุกกระดับ และได้รับความไว้วางใจอย่างสูงในแวดวงนักวิชาการเวทีวิชาการอาเซียน และนานาชาติ โดยท่านได้มีโอกาสนำเสนอข้อมูลทางด้านวิชาการอยู่เสมอ เช่น ในปีพ.ศ. 2534 ได้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเยาวชนมุสลิมอาเซียน ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ได้นำเสนอหัวข้อ บทบาทเยาวชนมุสลิมในด้านคะอะฮ์อิสลาม ในปี พ.ศ. 2535 ได้เข้าร่วมสัมมนาเยาวชนมุสลิมในกลุ่มประเทศอาหรับ ณ สหพันธรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ในปีเดียวกันได้เข้าร่วมสัมมนาอิมามอัลบุกอริย์ ณ ประเทศมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2536 ได้เข้าร่วมสัมมนาเยาวชนมุสลิมอาเซียนในทวีปยุโรป ณ ประเทศเยอรมัน เป็นต้น (ญูฮาด มุฮัมหมัด , 2545 : 11-16)

ท่านยังได้รับความไว้วางใจในการเป็นคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรทางด้านอิสลามศึกษาขององค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน เช่น ปี พ.ศ. 2539 เป็นประธานคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับอิมดาอียะห์และมตะวัชชีตพ.ศ.2540 จัดโดยสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 จังหวัดยะลา ปีพ.ศ. 2544 เป็นประธานคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษาวิทยาลัยอิสลามยะลา ให้เป็นหลักสูตรนานาชาติปีพ.ศ.2544-2545 เป็นต้น นอกเหนือจากนี้แล้ว ท่านยังรับงานที่ปรึกษาให้แก่องค์กรต่างๆ รวมทั้งงานบริหารสถาบันต่างๆอีกด้วย

การคะอะฮ์ของท่านไม่เพียงแต่จำกัดขอบเขตบริเวณอยู่เฉพาะในโรงเรียนมัธยม หรือ ตามเวทีวิชาการในต่างประเทศเท่านั้น ท่านยังได้ให้ความสำคัญกับการบรรยายธรรมในที่ต่างๆ พร้อมทั้งปาฐกถาพิเศษ การฟัตวา หรืออื่นๆ และให้ความสำคัญกับมนุษยธรรมอีกด้วย บ่อยครั้งที่ท่านต้องให้คำแนะนำและให้วิธีแก้ปัญหาแก่ผู้ที่มีปัญหาครอบครัว ปัญหาส่วนตัว ซึ่งล้วนแล้วใช้เวลาส่วนตัวของท่านเอง

บุคลิกภาพของท่านในด้านความมุ่งมั่นและความจริงจังในงานคะอะฮ์นั้นสามารถ พิสูจน์ได้ด้วยคำกล่าวที่ว่า “ เขาเป็นบุคคลที่ฉันรู้จักดีในด้านการมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า ยืนหยัดทั้งด้านคำพูดและงานคะอะฮ์กับผู้อัลกุรอานและฮิสสุนนะฮ์ ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานนั้น ทำให้สามารถปกป้องอิสลามและประชาชาติอิสลามจากการหลงผิดและคะอะฮ์

สู่ความดี และเรียกร้องให้ทุ่มเทแรงกายใจเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมอิสลามอันถูกต้อง ท่านเป็นบุคคลที่เรียบร้อย สมถะและหันหลังให้ความฟุ้งเฟ้อแห่งโลกคุณา ... ฉันเคยพบท่านตั้งแต่สิบปีที่แล้วที่จังหวัดยะลาในขณะที่ฉันไปเยี่ยมเยือนโครงการการกุศล ฉันพบเห็นท่านแต่งกายด้วยชุดอรับด้วยการสวมสละระบัน พร้อมกันนั้นก็แบกภาระความโศกเศร้าของประชาชาติของท่าน และทุ่มเทพลังทั้งหมดที่มีเพื่ออะฮ์ลุลลอฮ์ ด้วยการจากไปของท่านนี้ เป็นหนึ่งในการสูญเสียบุคคลากรอันสำคัญยิ่งของอิสลามในประเทศไทย ไม่เป็นที่น่าแปลกใจอีกเลยว่าการอะฮ์ลุลลอฮ์ต้องได้รับผลกระทบอย่างมาก เพราะท่านคือบุคคลผู้หนึ่งที่ยอมแลกชีวิตทั้งหมดของท่านต่องานอะฮ์ลุลลอฮ์ เพื่อเป็นนักค้ำค้ำของอัลลอฮ์ด้วยวิทญ์ปัญญาและแนวทางที่คิงาม ” (Al-H}adda>d, 2002 : 17)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษางานอะฮ์ลุลลอฮ์ของ ญีฮาด เป็น มุฮัมมัดในด้านต่างๆ เช่น การพิทวา การบรรยายธรรม ปาฐกถาพิเศษ หรือด้านหลักสูตรการสอน ตลอดจนศึกษา แนวทางและวิธีการอะฮ์ลุลลอฮ์ของท่าน ทั้งนี้ เป็นการนำเสนอแนวทางหรือวิธีการอะฮ์ลุลลอฮ์ของท่านให้เป็นแบบอย่างแก่สังคมมุสลิมในภาคใต้ โดยเฉพาะ และสังคมมุสลิมโดยทั่วไป อินชาอัลลอฮ์

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอาน

จากการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวกับการอะฮ์ลุลลอฮ์นั้น สามารถจำแนกออกได้ดังนี้คือ

1.2.1.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งให้มีการอะฮ์ลุลลอฮ์

1) อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحٰنَ

اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

(108 :)

ความว่า “ จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด นี่คือแนวทางของฉัน ฉัน
เรียกร้องไปสู่อัลลอฮ.อย่างประจักษ์แจ้ง ทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติ
ตามฉัน และมหาบริสุทธิ์แต่อัลลอฮ. ฉันไม่ได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี ”

(ยูซุฟ : 108)

2) อัลลอฮﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾ ﴾

(67 :)

ความว่า “ และจงเรียกร้องเชิญชวนไปสู่พระเจ้าของเจ้า แท้จริงเจ้า
นั้น อยู่บนแนวทางที่เที่ยงธรรม ”

(อัลฮัจย์ : 67)

3) อัลลอฮﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ تَدْعُونِي لَأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا
أَدْعُوكُمْ إِلَىٰ الْعَزِيزِ الْغَفِيرِ ﴿٤٢﴾ ﴾

(42 :)

ความว่า “ พวกท่านเชิญชวนฉันให้ฉันปฏิเสธการศรัทธาต่ออัลลอฮ
และให้ฉันตั้งภาคีต่อพระองค์ โดยที่ฉันไม่รู้มาก่อนเลยในเรื่องนั้น
และฉันได้เชิญชวนพวกท่าน ไปสู่ผู้ทรงอำนาจ ผู้ทรงอภัยอย่าง
มากมาย ”

(ซอไฟร : 42)

4) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا
بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ ۗ وَاللَّهُ يَعْصُمُكَ مِنَ النَّاسِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

(67 :)

ความว่า “ โอ้เราะซูลเอ๋ย จงประกาศสิ่งที่ถูกประทานลงมาแก่เจ้า
จากพระเจ้าของเจ้าเถิด (อัลกุรอาน) และถ้าเจ้ามิได้ปฏิบัติ เจ้าก็
มิได้ประกาศศาสน์ของพระองค์ และอัลลอฮฺนั้นจะทรงคุ้มครองเจ้า
ให้พ้นจากมนุษย์ แท้จริงอัลลอฮฺจะไม่ทรงแนะนำพวกที่ปฏิเสธการ
ศรัทธา ”

(อัลมาอิดะฮฺ : 67)

5) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ
بِإِذْنِهِ ۗ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

(46-45 :)

ความว่า “ โอ้นบีเอ๋ย แท้จริงเราได้ส่งเจ้ามาเพื่อให้เป็นพยาน (แก่
ประชาชาติของเจ้าและประชาชาติทั้งหมดว่า บรรดานบีของพวกเขา
เขาได้เผยแผ่ศาสน์แห่งพระเจ้าของพวกเขาแล้ว) และผู้แจ้งข่าวดี
(แก่บรรดามุอฺมินว่าจะได้รับการตอบแทนด้วยสวรรค์) และผู้
ตักเตือน (แก่พวกปฏิเสธศรัทธาว่า จะได้รับการลงโทษด้วย
นรกญะฮันนัม) และเป็นผู้เรียกร้องเชิญชวนไปสู่อัลลอฮฺตามพระ
บัญชาของพระองค์และเป็นดวงประทีปอันแจ่มจรัส ”

(อัลอะฮฺซาบ : 45 – 46)

1.2.1.2 อัลกุรอานที่ว่าด้วยลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่จะมาทำหน้าที่

อะอฺวะฮฺ

1) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾

(33 :)

ความว่า “ และผู้ใดเล่าจะมีคำพูดดีเลิศยิ่งไปกว่าผู้เชิญชวนไปสู่ อัลลอฮฺ และเขาปฏิบัติงานที่ดี และกล่าวว่า แท้จริง ฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้นอบน้อม ”

(พุทธชิลิต : 33)

2) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾

(11 :)

ความว่า “ อัลลอฮฺจะทรงยกย่องเทอดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเขา และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮฺทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเขากระทำ ”

(อัลมูญาตะละฮฺ : 11)

3) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานไว้ว่า

﴿ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلِّبِكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴾

(19 :)

ความว่า “ ฉะนั้น ฟังรู้เถิดว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่ถูกราบไหว้ โดยเที่ยงแท้) นอกจากอัลลอฮฺ และจงขอร้องโทษต่อความผิดเพื่อ ตัวเจ้าและเพื่อบรรดาผู้ศรัทธาชาย และบรรดาผู้ศรัทธาหญิง และอัลลอฮฺทรงรู้ดียิ่งถึงพฤติกรรมของพวกเจ้าและที่พำนักของ พวกเจ้า ”

(มุฮัมมัด : 19)

1.2.1.3 อัลกุรอานที่เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการงานคอะวะฮฺ

1) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ اَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَدِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴾

(125 :)

ความว่า “ จงเรียกร้องสู่แนวทางแห่งพระเจ้าของเจ้าโดยสุชุม และ การตักเตือนที่ดี และจงโต้แย้งพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีกว่า (ด้วยเหตุผล และหลักฐานด้วยความอ่อนโยนและสุภาพ) แท้จริงพระเจ้าของ เจ้า นั้น พระองค์ทรงรู้ดียิ่งถึงผู้ที่หลงจากทางของพระองค์ และ พระองค์ ทรงรู้ดียิ่งถึงบรรดาผู้ที่อยู่ในทางที่ถูกต้อง ”

(อันนะหฺลฺ : 125)

2) อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لَعَلَّ يُكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴾

(165 :)

ความว่า “ คือ บรรดาเราะสูด ในฐานะผู้แจ้งข่าวดีและฐานะผู้
ตักเตือน เพื่อว่ามนุษย์จะได้ไม่มีหลักฐานใดๆ อ้างแก้ตัว
แก่อัลลอฮ. ได้ หลังจากบรรดาเราะสูดเหล่านั้น และอัลลอฮ. ทรง
เป็นผู้เดชาภาพ และทรงปรีชาญาณยิ่ง ”

(อันนิสาอ : 165)

3) อัลลอฮ. ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾

(25 :)

ความว่า “ และอัลลอฮ. ได้ทรงเรียกร้องไปสู่สถานที่แห่งสานติ
และทรงชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่
ทางที่เที่ยงธรรม ”

(ยูनुส : 25)

4) อัลลอฮ. ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَيَقَوْمٍ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ۗ ﴾

(41 :)

ความว่า “ และโอ้หมู่ชนของฉันเอ๋ย ทำไมฉันจึงเชิญชวนพวกท่าน
ไปสู่การรอดพ้น ในขณะที่พวกท่านเชิญชวนฉันไปสู่ไฟนรก ”

(มอไฟรุ : 41)

1.2.1.4 อัลกุรอานที่เกี่ยวกับผลตอบแทนแก่นักดาอีย์

1) อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَنْقُومَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَءَامِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ
وَيُجْرِكُمْ مِّنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ۝۳۱ ﴾

(31 :)

ความว่า “ (บรรดาอูยีนได้กล่าวว่า) โอ้หมู่ชนของเราเอ๋ย จงตอบ
รับต่อผู้เรียกร้องต่ออัลลอฮ์เถิด และจงศรัทธาต่อเขา พระองค์จะ
ทรงอภัยโทษจากความผิดของพวกท่านให้แก่พวกท่าน และจะทรง
ให้พวกท่านรอดพ้นจากการลงโทษอันเจ็บปวด ”

(อัลอะฮุกอฟ : 31)

2) อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَلَتَكُنْ مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝۱۰۴ ﴾

(104 :)

ความว่า “ และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้าซึ่งคณะหนึ่งที่จะเชิญชวน
ไปสู่ความดี และใช้ให้กระทำการที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำการที่มี
ชอบ และชนเหล่านั้นแหละ พวกเขาคือผู้ที่ได้รับความสำเร็จ ”

(อาลิอิมรอน : 104)

1.2.2 อัลหะดีษ

การละอวอะฮฺอิสลามมีอะฮฺด้วยหนทางที่ชัดเจนและเที่ยงตรง นับได้ว่าเป็นภารกิจหลักของมุสลิมทุกยุคทุกสมัย การเชิญชวนมนุษย์สู่การเข้าใจอิสลามอย่างแท้จริงจึงหมายถึงการชักชวนมนุษย์ให้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ดีไม่งามทั้งหลาย จึงมีความจำเป็นสำหรับทุกคนที่เข้าสู่รั้วแห่งอิสลามที่จะต้องพัฒนา ฟื้นฟู ในการใช้สิทธิหน้าที่นี้ด้วยการทุ่มเทแรงกาย แรงใจ สละเวลาและความคิดที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริงและชัดเจน ซึ่งหมายถึงว่าภารกิจนี้เป็นหน้าที่ดั้งเดิมของมุสลิมทุกคน ดังหลักฐานอัลหะดีษที่ปรากฏดังต่อไปนี้

1.2.2.1 หะดีษที่ 1

))

1 ((

ความว่า “ผู้ใดในหมู่พวกเจ้าที่เห็นสิ่งที่มีชอบ ก็จงเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นด้วยมือของเขา ถ้าเขาไม่มีความสามารถพอ ก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยลิ้นของเขา ถ้าเขาไม่มีความสามารถพอ ก็จงเปลี่ยนแปลงด้วยใจของเขา และนี่คือความอ่อนแอที่สุดในระดับอีมาน (ของมุมนิน)”

1.2.2.2 หะดีษที่ 2

))

2 ((

¹ บันทึกรหัส Muslim 1999 : 175

² บันทึกรหัส Ibn Ma>ja< 2000 : 4004

ความว่า “พวกเจ้าจงใช้ให้กระทำในสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำในสิ่งที่มิชอบก่อน ก่อนที่การคูดอ (คำวิงวอน) ของพวกเจ้าจะไม่ถูกตอบรับ ”

1.2.2.3 ะดีษที่ 3

))
1((

ความว่า “ ผู้ใดก็ตามที่ถูกถามถึงความรู้หนึ่งความรู้ใดที่เขาารู้อยู่ แต่เขาได้ปกปิดมันไว้ เขาจะถูกกลงแซ่ในวันกิยามะฮ์ด้วยแซ่ที่ทำให้จากเปลวไฟ ”

1.2.2.4 ะดีษที่ 4

))
2((

ความว่า “ แท้จริงมนุษย์นั้นเมื่อเห็นสิ่งที่มิชอบ แล้วไม่ได้เปลี่ยนแปลง (ตักเตือน) ต่อสิ่งนั้น, เสมือนกับว่าอัลลอฮ์ใกล้จะทำให้เกิดการแพร่หลายแก่พวกเขาจากการลงทัณฑ์ของพระองค์ ”

¹ บันทึกโดย Al-Tirmidhi@ 2001 : 2649 . Ibn Ma>jaṭ 2000 : 261 , 262 , 266 . ส่วนวนนี้เป็นของ Al-Tirmidhi@ .

² บันทึกโดย Abi@ Dawu>d 2000 : 2775 . Al-Tirmidhi@ 2001 : 2094 , 2983 . Ibn Ma>jaṭ 2000 : 4006 ส่วนวนนี้เป็นของ Ibn Ma>jaṭ

1.2.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ด้วยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นครอบคลุมหลายประเด็นเนื้อหาด้วยกัน จึงขอจำแนกเอกสารไว้ 3 หมวดดังนี้

1.2.3.1 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานตะอวะฮ์ทั่วไป และงานตะอวะฮ์ตามแนวทางสะลัฟ

1) เอกสาร

อับดุลนะอีม มุฮัมหมัด หุสัยน์ ('Abdul Na 'i@m Muhammad Husain , 1984) ได้เขียนหนังสือชื่อ Al-Da'wat ila Allah 'Ala> Bas}i@rat เป็นงานเขียนที่กล่าวถึงความจำเป็นของประชาชาติอิสลามที่จะต้องให้มีการตะอวะฮ์ เพราะประชาชาตินี้คือประชาชาติที่มีหน้าที่ในการตะอวะฮ์ผู้คนให้กลับสู่แนวทางของอัลลอฮ์ ﷻ อันถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งองค์ประกอบที่ทำให้ตะอวะฮ์นั้นสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆหลายประการ เป็นต้นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานตะอวะฮ์มีอุปสรรคนั้น เพราะความไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในหลายๆประเทศมุสลิมในยุคใหม่ หลังจากที่อิทธิพลของตะวันตกสามารถแทรกแซงในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งแยกวิชาการสายศาสนาออกจากวิชาการสายสามัญหรือแม้แต่การแทรกแซงจากสื่อโลกตะวันตกทำให้ประชาชาติมุสลิมหันเหจากความเป็นมุสลิมในหลายๆด้าน อีกทั้งการปกครองด้วยระบบที่ไม่ใช่อิสลามก็เป็นอุปสรรคใหญ่ในการตะอวะฮ์อิสลามเช่นกัน

ญุมอะฮ์ อะมีน อับดุลอะซีซ (Jum'at Ami@n 'Abdul 'Aziz , 1989) ได้เขียนหนังสือชื่อว่า Al-Da'wat Qawa'id wa Usul งานเขียนเล่มนี้ได้พูดถึงรากฐานของงานตะอวะฮ์ และองค์ประกอบที่ทำให้ตะอวะฮ์เกิดผลสำเร็จ พร้อมทั้งได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนักดาอีย์ เช่น ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความบริสุทธิ์ใจ ความอดทน การรอคอยความหวังจากอัลลอฮ์ ﷻ เหล่านี้เป็นต้น และได้พูดถึงรูปแบบและหลักการตะอวะฮ์ของบรรดาเราะฮูลในการณ์นี้ก็ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นนักดาอีย์อย่างแท้จริง 10 ประการ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ดี ก่อนเริ่มงานตะอวะฮ์ การใช้ความนุ่มนวลในการเข้าหา

ตั้งค้มก่อนที่จะเชิญชวนสู่งานอะวะฮฺ การทำความรู้จักผู้รับการอะวะฮฺให้ดีก่อนที่จะสั่งใช้ หรือสั่งห้ามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การสั่งใช้หรือสั่งห้ามควรเป็นไปทีละขั้นทีละตอนค่อยเป็น ค่อยไป ยึดหลักความง่ายไม่พยายามทำให้เป็นเรื่องยาก ควรอะวะฮฺในสิ่งที่เป็นหลักพื้นฐาน (ด้านอะกิดะฮฺ) ก่อนรายละเอียดซึ่งเป็นส่วนย่อยจากนี้ (ด้านฟิกละฮฺและการปฏิบัติ) การบอกถึง สิ่งที่ดี (บทตอบแทน) ก่อนการกล่าวถึงบทลงโทษ การทำความเข้าใจก่อนเข้าบทเรียนสอน ให้การอบรมสั่งสอนไม่ปล่อยปละละเลย เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์ก่อนเป็นลูกศิษย์ต่อหนังสือ (หมายถึงให้เรียนกับครูหรืออาจารย์ก่อนที่จะค้นคว้าจากหนังสือเอง)

อัคนาน อันนะหฺวีย (‘Adna>n Al-nah}wi@y , n.d.) ได้เขียนหนังสือชื่อ Daur Minhaj al-Rabba>ni@ fi@ al-Da’wat al-Isla>mi@yyat ซึ่งเป็นงานเขียนแนววิชาการ ที่ได้พูด ครอบคลุมถึงประเด็นต่างๆของงานอะวะฮฺ เช่น ความจำเป็นของมนุษย์ต่องานอะวะฮฺ เป้าหมายและสื่อที่จะทำให้งานอะวะฮฺประสบผลสำเร็จ รวมทั้งได้กล่าวถึงรูปแบบและวิธีการ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างความรู้ความเข้าใจอิสลามแก่ท่านเราะฮฺลุล T และบรรดาเศาะหาบะฮฺ

มุฮัมมัด เคาะลีล หัรรอซ (Muh}ammad Khali@l Harra>s , 1986) ได้เขียน หนังสือชื่อ Da’wat al-Tauh}i@d Us}u>luha> al-Adwa>r allati@ Marrat Biha> Masya>hi@r Du’a>taha> เป็นงานเขียนที่นักคาลัยทุกคนควรคำนึงเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้วางรากฐานที่สำคัญ เกี่ยวกับหลักเชื่อถือที่แน่นอน ทั้งก่อนที่จะเริ่มมีการอะวะฮฺรวมถึงขณะที่กำลังอะวะฮฺและ หลังจากอะวะฮฺ และได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคที่นักคาลัยมักจะประสบ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้กล่าวถึง นิยามและประเภทของเตาฮิด และแนวทางที่สามารถครอบครองหลักเตา ฮิด ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เน้นถึงเตาฮิดอตุฮียะห์เป็นหลักในการอะวะฮฺ พร้อมทั้งได้ยกตัวอย่าง แนวทางและรูปแบบงานอะวะฮฺของบรรดาเราะฮฺลุล อาทิ งานอะวะฮฺของนบีอาดัม นุส ฮุด ศอลิฮฺ อิบรอฮีม ลูฏ ยะฮฺอูบ ยูซุฟ ซุฮัยบ มุซา ดาฮูด สุไลมาน อิสมาอิล อิซา และเราะฮฺลุล มุฮัมมัด T นอกจากนี้ ยังได้พูดถึงอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นและเผชิญต่อบรรดาเราะฮฺลุลเมื่อทำ การอะวะฮฺ

มุฮัมมัด อัศสัยยิด อัลวะกิด (Muh}ammad al-Saiyid al-Waki@l , 1977) ได้ เขียนหนังสือชื่อ Usus al-Da’wat wa Ada>b al-Du’a>t งานเขียนเล่มนี้ เขียนเมื่อยี่สิบกว่าปีที่ แล้ว ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ยังไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญกับสื่อเท่าใดนัก นับได้ว่าผู้เขียนท่านนี้ เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมาก ซึ่งได้พูดถึงงานอะวะฮฺในโลกสมัยใหม่ โดยใช้สื่อ

ประเภทต่างๆ รวมทั้งได้บอกรูปแบบงานอะฮ์ลุซซันน์ ตั้งแต่การอะฮ์ลุซซันน์โดยลักษณะปัจเจกบุคคลหรือปัจเจกชน จนกระทั่งการอะฮ์ลุซซันน์ในรูปแบบสัมมนาและอภิปราย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงสถานภาพของมนุษยชาติที่เราต้องทำการอะฮ์ลุซซันน์ และขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้งานอะฮ์ลุซซันน์ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางเป้าหมายอย่างชัดเจน ขั้นตอนการศึกษากลุ่มเป้าหมายและวางแผน ขั้นตอนการใช้สื่อที่เหมาะสม และขั้นสุดท้ายคือการดำเนินการตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ พร้อมกันนี้ได้เขียนถึงจรรยาบรรณของนักอะฮ์ลุซซันน์ที่จะขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งเสียมิได้ นั่นคือความศรัทธาต่องานอะฮ์ลุซซันน์ การเป็นตัวอย่งที่ดี การยืนหยัดต่ออุดมการณ์อิสลาม การอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ การอ่อนน้อมถ่อมตน การไม่สนใจโลกดุนยา ความจริงใจ เป็นต้น

2) งานวิจัย

มุฟริหฺ เป็น สุไลมาน อัลกาซซี (Mufrih } ibn Sulaiman al-qausi ,2002) ได้เขียนวิทยานิพนธ์ชื่อ Al-Manhaj al-Salafi Ta'ri@fuhu Ta'ri@khuhu Maja>la>tuhu Qawa>'iduhu Khas}a>'is}uhu เป็นงานเขียนที่ค้นพบว่าเป็นเรื่องของแนวทางสะลัฟ โดยเริ่มต้นด้วยความหมายของแนวทางสะลัฟว่าเป็นหนึ่งในแนวทางที่ยึดหลักอัลกุรอาน อัลหะดีษ และด้วยการปฏิบัติตามบรรพชนรุ่นแรก ประวัติความเป็นมาและสาเหตุที่ทำให้แนวทางสะลัฟเกิดขึ้น เพราะได้เกิดกลุ่มหรือสำนักคิดต่างๆที่บิดเบือนจากหลักการอิสลาม การขยายตัวของอาณาจักรอิสลามทำให้เกิดการผสมผสานอิสลามกับขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมถิ่นนั้นๆ การแปลตำราวิชาการสาขาต่างๆอีกทั้งได้กล่าวถึงรูปแบบแนวทางของสะลัฟในด้านต่างๆ เช่นด้านอะกีดะฮ์ ด้านการทำความรู้จักศาสนา ด้านสุกุ่มต่างๆ ฯลฯ ที่สำคัญได้กล่าวถึงกฎพื้นฐานของแนวทางสะลัฟคือการอ้างหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ การใช้ความเข้าใจของเศาะหาบะฮ์ ตาบิอินและอุมมาอร่วมสมัย ใช้อัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นกฎเกณฑ์ในการปฏิเสธหรือตอบรับ ปฏิเสธหลักฐานอ้างอิงที่ขัดแย้งกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ ให้ความสำคัญกับตัวบทและหลักฐานมากกว่าปัญญา ปฏิเสธความขัดแย้งระหว่าง อะฮ์ลุซซันน์ ปัญญา แนวคิดและกีياس (หลักอนุมานหรือการเทียบเคียง) การยอมรับหะดีษอาหัดในการยึดเป็นหลักฐาน ส่วนคุณลักษณะสำคัญบางประการของสะลัฟได้แก่ ความสมบูรณ์และครอบคลุมในทุกๆด้าน การวางตัวเป็นกลางต่อแนวทางอื่นๆ ต่อด้านบิดอะฮ์ลุซซันน์รูปแบบ ห่างไกลจากการโต้แย้งในศาสนา ขจัดการสุดโต่งในด้านมัซฮับ ยืนหยัดต่อความถูกต้อง มีความชัดเจนและโปร่งใสจากสิ่งที่คลุมเครือ สอดคล้องกับฟิฎเราะฮ์ที่บริสุทธิ์และปัญญาที่สมบูรณ์

นูรุดดีน อับดุลเลาะฮฺ ดากอฮา (Noordin Abdullah Dagorha) ได้เขียนปริญญาณิพนธ์ชื่อ Dakwah Islamiah Di Selatan Thailand : Suatu Kajian Tentang Perkembangannya Antara Tahun 1960 – 1991 M (การคอะวะฮฺอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษา พัฒนาการงานคอะวะฮฺ ระหว่างปี ค.ศ. 1960 – 1991) ซึ่งค้นพบว่าได้กล่าวถึง ความหมายงานคอะวะฮฺ ประเภทของงาน รวมถึง สุกุ่ม และเป้าหมายงานคอะวะฮฺ รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่นักคอะวะฮฺต้องเผชิญ พร้อมกันนั้นก็ได้นั้นกรณีศึกษางานคอะวะฮฺในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้แบ่งงานเป็น 2 ยุค คือ ก่อน ปี ค.ศ. 1960 และ ช่วงปี ค.ศ. 1960 – 1991

1.2.3.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และแนวคิดด้านหลักศรัทธาของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) เอกสาร

อัยยูมร์ดี อัจรา (Azyumardi Azra , 1999) ได้เขียนหนังสือชื่อ Jaringan 'Ulama timur tengah dan kepulaun Nusantara abad XVII dan XVIII . ซึ่งได้กล่าวถึงการเข้ามาของอิสลามในนูซันตาราไว้ 2 ทฤษฎีใหญ่ๆ และอุลามาอุปตตานีในอดีตที่มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับอุลามานูซันตารา อาจเป็นเพราะรู้จักกัน เป็นเพื่อนร่วมรุ่น เรียนกับอาจารย์คนเดียวกัน ต่างไปมาหาสู่แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นอยู่เสมอ อีกทั้งมีการพูดถึงการเข้ามาของความศรัทธาแบบโซฟีด้วย

อับดุลเราะฮฺมาน หะญี อับดุลเลาะฮฺ (Abdul Rahman Haji Abdullah , n.d.) ได้เขียนหนังสือชื่อ Pemikiran umat Islam di Nusantara : sejarah dan perkembangannya hingga abad ke-19 นับได้ว่าเป็นงานเขียนที่ครอบคลุมเนื้อหาของการคอะวะฮฺในนูซันตารา โดยบทเริ่มต้นเป็นการพูดถึงประเพณีและความเชื่อดั้งเดิมของชาวนูซันตารา โดยบอกว่า ความเชื่อแต่เดิมของชนแถบนี้ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับ Animisme และ Dinamisme คำว่า Animisme นั้นเป็นความเชื่อที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ล้วนมีวิญญาณสิงสถิตอยู่ มีเจ้าที่ต่างๆ ส่วนความเชื่อ Dinamisme นั้นเป็นความเชื่อของพลังอำนาจลึกลับที่สามารถชี้เป็นชี้ตายมนุษย์ได้ ความเชื่อเช่นนี้เป็นความเชื่อที่ได้มาจากฮินดู ด้วยความเชื่อนี้อีกเช่นกันที่ทำให้ชุมชนแต่ละ

แห่งมีคนกลางที่มีความสามารถในการติดต่อกับสิ่งเร้นลับได้ ซึ่งในภาษาอาหรับเรียกว่า Kahin หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Shamann หรือเรารู้จักกันดีในนาม หมอผี หมอดู หรือหมอเทวดา เป็นต้น การเข้ามาของอิสลามในนุซันตารา ซึ่งทฤษฎีที่ Abdul Rahman ใช้อ้างนั้น นับว่าเป็นข้อสันนิษฐานที่มีประโยชน์มากทีเดียว โดยย้อนถึงสมัยก่อนท่านนบี T อีก และทฤษฎีที่ท่านนำมาสันนิษฐานนั้นมิได้ขัดแย้งกันอย่างงานเขียนของ Azyumardi Azra แต่ได้บอกว่า การเข้ามาของอิสลามนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ หรือ 3 ระยะเวลา ระยะเวลาแรก คือการเข้ามาของอิสลามสู่ นุซันตาราในสมัยของท่านรซูล T และเคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ สมัยที่สอง คือ การเผยแพร่อิสลามในสมัยราชวงศ์บัลฮูนียะฮ์ (660-132 M) และบเนียบบาสียะฮ์ (132 – 1258 M) ระยะเวลาที่สาม คือ ในสมัยราชวงศ์อัยยูบียะฮ์ที่อียิปต์ (1171 M) ซึ่งเป็นราชวงศ์หลังจาก ฟาติมียะฮ์ และราชวงศ์มัมลุก (126 – 1517 M) ที่ตุรกี อีกทั้งได้กล่าวถึงอิทธิพลของอิสลามและแนวความคิดอิสลามที่เกิดขึ้นที่นุซันตารา และผลจากแนวความคิดทั้งทางด้านหลักศรัทธา หลักจริยธรรม และตะเซวาฟ

2) งานวิจัย

อาหมัดอุมาร์ จะปะเกีย (Ahmad Omar Chapakia , 2000) ได้เขียนปริญญา นิพนธ์ในหัวข้อ “ POLITIK THAI DAN MASYARAKAT ISLAM DI SELATAN THAILAND ” (การเมืองไทยและสังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้) ซึ่งค้นพบว่าได้มีการวิจัยเกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอยู่ในบทแรก ผู้เขียนได้กล่าวถึงความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์และสังคมมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้กล่าวถึงความเป็นมาของอาณาจักรตามพรลิงค์ ลังกาสูกะ การเข้ามาของอิสลาม และรัฐอิสลามของชนมลายู ซึ่งมีรัฐสิงคโปร์และรัฐปะตานีพร้อมกันนี้ก็ได้พูดถึงประชากร การบริหารจัดการ การศึกษา เศรษฐกิจ ศาสนา และผู้นำสังคมของชาวมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

อับดุลสุโก ดินอะ , 2543 ได้เขียนวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “ ทศนคติอิสลามอาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดชะลัฟและคอลลัฟเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ” เป็นงานวิจัยที่พูดถึงแนวคิดชะลัฟและเคาะลัฟของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยยืนยันว่าได้มีแนวคิดทั้งสองนี้จริงโดยการสัมภาษณ์จากผู้รู้ ซึ่งได้คำตอบว่า ในช่วงระยะเวลาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษาซึ่งจบจากประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางบางคนได้นำแนวคิดชะลัฟ

ที่ได้รับการศึกษามาและมีความคิดเห็นว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการอธิบายโครงการและหะดีษศิปาตที่มีความหมายเป็นนัยมาเผยแพร่ต่อนักเรียนและประชาชน

1.2.3.3 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานตะอวะฮ์ของญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานตะอวะฮ์ในประเทศไทยนั้นมีจำนวนน้อย และในจำนวนงานวิจัยดังกล่าวไม่ได้ศึกษาเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับงานตะอวะฮ์ตามแนวทางสะลัฟ และงานตะอวะฮ์ของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอเอกสารที่ท่านได้เขียนเอง และเป็นเอกสารที่คนอื่นเขียนถึงท่าน แบ่งเป็น 2 ข้อดังนี้

1) เอกสารที่เป็นผลงานของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด

(1) สมุดบันทึกการทำงาน จะมีงานเขียนที่รวบรวมไว้เป็นหัวข้อต่างๆ ซึ่งยังไม่มีการตีพิมพ์ สังเกตได้ว่า จะเป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับครอบครัวและปัญหาสังคมปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ เช่น หัวข้อ Bahaya Pergaulan Hidup Cara Barat , Pembentukan Keluarga Muslimah , Syuru>t al-H}ja>b , Wali@y al-Amr fi@ al-Isla>m เป็นต้น

(2) เอกสารสัมมนาทางวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆหลายประเด็น เช่น

- S}ah}i@h} al-Bukha>ri@ : Satu Analisa Tentang Karya-karya yang berkaitan dengannya ในสัมมนาวิชาการ Seminar Imam al-Bukhari@

- Satu Penilaian Terhadap Jalan Aqidah as-Salaf dan al-Khalaf ในสัมมนาวิชาการ Muktamar Pandangan Aqidah Beberapa Ulamak Ahlus sunnah wal jamaah

- Dakwah Salafi : Sutu Gerakan Amal Islami di Thailand dan di Fattoni ในสัมมนาวิชาการ Perhimponan Muhammadiyah 40 Tahun .

- Mana>hij al-Ta'li@m al-Islami@ fi@ Thailand ในสัมมนาวิชาการ Al-Mu'tamar al- 'A@lami@ li al-Ta'li@m al-Isla>mi@ fi@ daul janub Sharqi Asia .

- Pengajian Bahasa Melayu di Fattoni ในสัมมนาวิชาการ Persidangan Antarabangsa Pengajian Melayu

- Al-Tarbiat al-Islamiyyat , Maudhiyah ? ในสัมมนาวิชาการ Al-Daurat al-Shar'iyat li al-Mudarrisiin wa al-Mudarrisaat bi al-Madarris al-Islamiyyat – bi Fatani (Januab Thailand).

- Identiti ummat Islam dan krisis Kebudayaan : Kajian khas di Patthoni ในสัมมนาวิชาการ International Conference on “Muslim danamics and problems in Souteast Asia

- Konsep Asas Ilmu Hadith : Suatu Penilaian Semula ในสัมมนาวิชาการ Seminar Serantau Pegnajian Ilmu al-Qur'an dan Hadith .

(3) ต้นฉบับตัวเขียนที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ที่ใด ในหัวข้อต่อไปนี้ Al-'Ukhuwat , Hadiht Maudhiyah : Difinisi dan Mutiwasi , 'Ilmu al-Hadiht, Makaat Sahjih Muslim wa 'Inayat al-'Ulama' bihi และ Manhaj al-'Ambiya' fi al-Dawat .

(4) เทปบรรยาย เฉพาะที่มัจลิซตะฟิกฮุสฟิดดิน และมัจลิซอิลมีย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2545

(5) บันทึกประวัติของโต๊ะครูและผู้บริหารโรงเรียนอิสลาฮียะห์ ดร.ญีฮาด มุฮัมหมัด ที่ท่านได้รวบรวมด้วยตัวเอง เมื่อครั้งได้มีการประเมินผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปี พ.ศ. 2544 – 2545

(6) หนังสือที่เป็นหลักสูตรสำหรับในระดับต่างๆ เช่น

- Sharh Bulugh al-Maram min Adillat al-'Ahkam li al-Hafiz ibn Hajr al-'Asqalani Rahimahullah

- Lamhat Mujaizat 'an al-Sunnat wa 'Inayat biha

- Tarjamat Mukhtasar li al-Imam al-Tirmidhi Rahimahullah

- Tarjamat Mukhtasar li al-Imam ibn Maajat Rahimahullah

- Mudhkkirat 'Usul al-Fiqh , Bab al-'Aam wa al-Khas li al-Sanat al-thaniat al-thaniyah

- Mudhakkirat Muhadjarat fi 'Ilm 'Usul al-Fiqh

(7) จุลสาร Al-huda ตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับที่ 13

(8) บทความในวารสารรูสมิแล หัวข้อ “ สังคมมุสลิม : ความคงที่และการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ” ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2541) หน้า 1-6

2) งานเขียนที่มีการเขียนหรือกล่าวถึงดร.ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด

(1) Jamal Yusof al-Haddad . 2002 . ได้เขียนถึง ญีฮาด มุฮัมหมัด ใน นิตยสาร Al forgan . 224 (Monday 16 December 2002) , 17 . โดยได้กล่าวถึงประวัติคร่าวๆ ของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด และงานคอะวะฮ์ของท่าน พอสรุปว่า ท่านเป็นหนึ่งในบรรดาอุลามาฮ์ที่พยายามคอะวะฮ์ผู้คนสู่แนวทางสะลัฟ เป็นบุคคลตัวอย่างทั้งด้านการพูดและการกระทำ และชีวิตของท่านเต็มไปด้วยอะมัลอิสลามีย์

(2) ประวัติ ดร.ญีฮาด มุฮัมหมัด อย่างย่อ ในวารสารวิทยาลัยอิสลามยะลา ฉบับที่ 25 (ตุลาคม – ธันวาคม 2545) หน้า 11

1.3 วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์

1.3.1 ศึกษารูปแบบและวิธีการคอะวะฮ์ในอิสลาม และแนวทางสะลัฟในการคอะวะฮ์

1.3.2 ศึกษารูปแบบ แนวทาง วิธีการ และหลักสูตรงานคอะวะฮ์ ของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3.3 ศึกษาอุปสรรคและผลจากการคอะวะฮ์ตามแนวทางสะลัฟ ของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคอะวะฮ์อิสลามของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการและแนวทางการคอะวะฮ์ของท่านเราะฮูต T และบรรดาเศาะหาบะฮ์ รวมถึงความจำเป็นในการคอะวะฮ์

ของมุสลิมทุกคน และเน้นการศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับงานอะฮ์ลุดดีนตามแนวทางสะลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเจาะจงรูปแบบและผลการอะฮ์ลุดดีนของญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 1.4.1 เข้าใจถึงรูปแบบและวิธีการอะฮ์ลุดดีนในอิสลาม และแนวทางสะลัฟในการอะฮ์ลุดดีน
- 1.4.2 ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ แนวทาง วิธีการ และหลักสูตรงานอะฮ์ลุดดีนของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนอุปสรรคและผลจากการอะฮ์ลุดดีนตามแนวทางสะลัฟของท่าน เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษา องค์กรมุสลิม ตลอดจนผู้สนใจนำไปปรับเป็นกลยุทธ์ในการอะฮ์ลุดดีนต่อไป
- 1.4.3 เป็นการเพิ่มความรู้อะฮ์ลุดดีนให้กับผู้วิจัย สถาบันการศึกษา และองค์กรอะฮ์ลุดดีนในระดับต่างๆ
- 1.4.4 เป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ในโอกาสต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษา ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2533-2545 เกี่ยวกับงานอะฮ์ลุดดีนตามแนวทางสะลัฟของ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด เช่น การพิชิต การบรรยายธรรม การปาฐกถาพิเศษ การสัมมนาทางวิชาการ และอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับงานอะฮ์ลุดดีนตามแนวทางสะลัฟ

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นผู้ที่เรียนร่วมชั้นหรือร่วมสมัยกับ ญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด จำนวน 10 คน กลุ่มที่สองเป็นผู้ร่วมงานกับท่าน จำนวน 20 คน และกลุ่มที่สามเป็นลูกศิษย์ที่ได้เรียนและติดตามการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบของท่าน จำนวน 30 คน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

1.6.1 รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.6.2 แหล่งข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเอกสารและภาคสนาม โดยแยกดังนี้

1.6.2.1 ศึกษาเอกสาร โดยมีแหล่งข้อมูลที่สำคัญคือ

- 1) เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ประกอบด้วย
 - คัมภีร์อัลกุรอาน และอายะฮ์ต่างๆที่ระบุเกี่ยวกับคำสั่งของอัลลอฮ์ที่ให้ประชาชาติของท่านเราะฮูตุ ท่างานอะฮฺวะฮฺ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่จะทำหน้าที่อะฮฺวะฮฺ รูปแบบ วิธีการอะฮฺวะฮฺ และผลตอบแทนของนักดาอีย์
 - หนังสือหะดีษต่างๆที่ระบุหะดีษเกี่ยวกับคำสั่งของอัลลอฮ์และเราะฮูตุ ท เพื่อให้ประชาชาติของท่านทำงานอะฮฺวะฮฺ
 - เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานอะฮฺวะฮฺของญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด ประกอบด้วยเอกสารที่เป็นผลงานของท่าน เช่น สมุดบันทึกการทำงาน เอกสารสัมมนาทางวิชาการ ต้นฉบับตัวเขียนที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ เทปบรรยายธรรมที่ต่างๆ รวมถึงบันทึกประวัติของท่าน หนังสือหลักสูตรที่ท่านเขียนสำหรับการศึกษาในระดับต่างๆ และจุลสาร Al-huda เป็นต้น
- 2) เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ประกอบด้วย
 - เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับงานอะฮฺวะฮฺทั่วไป และงานอะฮฺวะฮฺตามแนวทางสะลัฟ เช่น หนังสือชื่อ Al-Da'wat ila Allah 'Ala> Bas}i@rat ผู้แต่งคือ 'Abdul Na'i@m Muhammad Husain พิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1984 หนังสือชื่อ Al-Da'wat Qawa'id wa Us}u>l ผู้แต่งคือ Jum'at Ami@n 'Abdul 'Aziz พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1989 หนังสือชื่อ Daur Minhaj al-Rabba>ni@ fi@ al-Da'wat al-Islam@yyat ผู้แต่งคือ 'Adna>n Al-nah}wi@y ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ หนังสือชื่อ Da'wat al-Tauh}i@d Us}u>luha> al-Adwa>r allati@ Marrat Biha> Masya>hi@r Du'a>tiha> ผู้แต่งคือ Muh}ammad Khali@l Harra>s พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1986 หนังสือชื่อ Usus al-Da'wat wa Ada>b al-Du'a>t ผู้แต่งคือ Muh}ammad al-Saiyid al-Waki@l

พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1977 งานวิจัยชื่อ Al-Manhaj al-Salafi@ Ta'ri@fuhu> Ta>ri@khuhu> Maja>la>tuhu> Qawa>'iduhu> Khas}a>'is}uhu> ผู้วิจัยคือ Mufrih} ibn Sulaima>n al-qausi@ พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 2002 งานวิจัยชื่อ Dakwah Islamiah Di Selatan Thailand : Suatu Kajian Tentang Perkembangannya Antara Tahun 1960 – 1991 M ผู้วิจัยคือ Noordin Abdullah Dagorha

- เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางสังคม ประเพณีวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และแนวคิดด้านหลักศรัทธาของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น หนังสือชื่อ Jaringan 'Ulama timur tengah dan kepulaun Nusantara abad XVII dan XVIII ผู้เขียนคือ Azyumardi Azra พิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1999 หนังสือชื่อ Pemikiran umat Islam di Nusantara : sejarah dan perkembangannya hingga abad ke-19 ผู้แต่งคือ Abdul Rahman Haji Abdullah ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ งานวิจัยชื่อ POLITIK THAI DAN MASYARAKAT ISLAM DI SELATAN THAILAND ผู้วิจัยคือ Ahmad Omar Chapakia วิทยานิพนธ์หัวข้อ “ ทศนคติ อุลาม่าอ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อแนวคิดชะลัฟและคอลลัฟเกี่ยวกับคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ” ผู้เขียนคือ อับดุลสุโก ดินอะ พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2543

- เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานคอะวะฮ์ของญีฮาด เป็น มุฮัมหมัด เป็นเอกสารที่มีการเขียนหรือกล่าวถึงท่าน เช่น นิตยสาร Al forgan ฉบับที่ 224 (Monday 16 December 2002) หน้า 17 วารสารวิทยาลัยอิสลามยะลา ฉบับที่ 25 (ตุลาคม – ธันวาคม 2545) หน้า 11

1.6.2.2 ศึกษาภาคสนาม

การวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยจะศึกษาโดยใช้หลักเกณฑ์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยต่างๆ ตำรา วารสาร และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ การสัมภาษณ์มี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 สำหรับกลุ่มที่ทำงานร่วมกับ ญาติ เป็น มุฮัมหมัด แบ่งเป็นสองส่วน
คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในองค์กรของญาติเป็น มุฮัมหมัด
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆและการมีส่วนร่วมของ ญาติ
เป็น มุฮัมหมัด ในเรื่องการคะอะฮ์

ชุดที่ 2 สำหรับกลุ่มที่เรียนร่วมสมัยร่วมกับญาติ เป็น มุฮัมหมัด ทั้งสมัย
ยังเรียนในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนของญาติ เป็น มุฮัมหมัด
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆและการมีส่วนร่วมของญาติ
เป็น มุฮัมหมัด ในเรื่องการคะอะฮ์

ชุดที่ 3 สำหรับกลุ่มที่ศึกษาและติดตามงานคะอะฮ์ของญาติ เป็น มุฮัม
หมัด โดยตรง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างในเรื่องของการใช้ภาษาไทย และระดับ
การศึกษา ดังนั้น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเป็นเกณฑ์เดียวกัน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการ
สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วย
ตัวเอง ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถพูดไทยได้ จะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.6.2.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมบอกจุดประสงค์ของการ
สัมภาษณ์
- 1.6.2.2 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างตามแนวคำถามที่ได้สร้างไว้ ในการ
สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล
- 1.6.2.3 นัดกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ตามสถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้
- 1.6.2.4 ตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล และ
แสดงความขอบคุณต่อกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์
- 1.6.2.5 นำผลการตอบแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และ
การลงข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- 1.6.3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดความทุกถ้อยคำหลังการสัมภาษณ์
- 1.6.3.2 อ่านเนื้อหาการบรรยายจากผลงานของ ญีฮาด เบ็น มุฮัมหมัด เพื่อพิจารณาข้อความ เนื้อหาคำพูด ลักษณะการบรรยาย ตลอดจนงานเขียนของท่าน
- 1.6.3.3 จัดหมวดหมู่และตรวจสอบความถูกต้องของการจัดหมวดหมู่ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องในการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1.7.1 การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย ผู้วิจัยใช้รูปแบบของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.7.2 การปริวรรตอักษรอาหรับ-อังกฤษ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.7.3 คำย่อทุกคำในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเขียนคำเต็มในครั้งแรก และในครั้งต่อไปใช้คำย่อ

1.7.4 ความหมายภาษาไทยของพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานเป็นความหมายอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทยโดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ปีอิหฺเราะฮ์ศักราช 1419 (พุทธศักราช 2542) โดยผู้วิจัยอ้างอิงในบรรณานุกรมเพียงครั้งเดียว

1.7.5 การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอาน ผู้วิจัยใช้รูปแบบของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.7.6 การอ้างอิงตัวบทหะดีษ ผู้วิจัยอ้างอิงแหล่งที่มาของทุกตัวบทหะดีษในเชิงอรรถ และหะดีษใดที่มีแหล่งที่มาหลายแหล่ง ผู้วิจัยจะระบุเจ้าของสำนวนที่อ้างกำกับไว้ เช่นสำนวนที่อ้างเป็นของบุกอรีย์ เป็นต้น หากไม่ระบุสำนวนที่อ้าง หมายความว่าทุกแห่งที่มาใช้สำนวนเดียวกัน

1.7.7 การอ้างอิงข้อความอื่นที่นอกเหนือจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ หากเป็นการคัดลอกข้อความมาทั้งหมดผู้วิจัยจะอ้างอิงแบบนามปีใช้วงเล็บกำกับไว้หลังข้อความที่กล่าวถึงทุกครั้ง และหากเป็นการสรุปย่อหรือเขียนอธิบายตามความเข้าใจของผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจะอ้างอิงแบบนามปีใช้วงเล็บกำกับ โดยใช้คำว่า “ ดู ” นำหน้า เช่น (ดู ฎีฮาด มุฮัมหมัด , 2001 : 16 - 21)

1.7.8 การนิยามศัพท์เฉพาะ เป็นการให้คำนิยามปฏิบัติการ

1.7.9 การแนะนำบุคคล สถานที่ และแนวคิดงานอะฮะอ์ ผู้วิจัยแนะนำเฉพาะบุคคล สถานที่ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเท่านั้น

1.7.10 คำว่า اللهُ อ่านว่า สุบฮานะฮฺวะตะอะลา จะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึง อัลลอฮฺทุกครั้ง

1.7.11 การสรรเสริญท่านเราะสูล **T** จะเขียนเป็นภาษาอาหรับโดยตรง คือ **T** อ่านว่า ต็อลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะซัลลิม ซึ่งจะต่อท้ายคำว่า ท่านเราะสูล หรือท่านนบี ทุกครั้ง

1.7.12 การสรรเสริญเศาะหาบะฮฺ จะเขียนคำว่า **Z** อ่านว่า เราะฎีฮัลลอฮฺ อันฮฺ ท้ายชื่อของเศาะหาบะฮฺทุกครั้งที่มีการเอ่ยนามถึงเป็นรายคน และจะเขียนคำว่า اللهُ อ่านว่า เราะฎีฮัลลอฮฺอันฮฺุม ต่อท้ายเศาะหาบะฮฺที่มีตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

1.7.13 คำว่า อ่านว่า เราะฮิมะฮฺสุลลอฮฺ จะเขียนต่อท้ายชื่อบุคคลผู้ล่วงลับ

1.7.14 วงเล็บดอกไม้ ﴿ ﴾ ใช้สำหรับอายะฮ์อัลกุรอาน

1.7.15 วงเล็บคู่ (()) ใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

1.7.16 การเขียนบรรณานุกรมที่เป็นภาษาอาหรับ ผู้วิจัยจะเขียนชื่อผู้แต่งโดยให้ชื่อที่เป็นที่รู้จัก (Mashhu>r) นำหน้าชื่อสกุลทั่วไป และการเขียนที่ขึ้นต้นด้วย Al- นั้น ผู้เขียนจะไม่นับเป็นตัวอักษร แต่จะนับอักษรที่ตามหลังจาก Al- เช่น Al-Da‘wat ก็จะถูกจัดอยู่ในหมวด D เป็นต้น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

การละฮัจญ์อิสลาม หรือ การละฮัจญ์อิสลามียะห์ หมายถึง การเผยแพร่หลักการอิสลามตามแบบฉบับและแนวทางการละฮัจญ์ของท่านเราะสูล **T** และบรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

นักดาอีย์ หมายถึง ผู้ที่ทำการเผยแผ่อิสลาม

สะลัฟ หมายถึง กัลยาณชนมุสลิมในช่วงสามศตวรรษแรกแห่งอิจเราะฮ์ศักราชของอิสลาม มีแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติเรื่องหลักศรัทธาที่สอดคล้องกับอัลกุรอานและอัลหะดีษ

แนวทางสะลัฟ หมายถึง แนวทางที่ได้ดำเนินโดยบรรดาอุลามาอ์ที่ได้รับมรดกจากท่านเราะสูล **T** ในเรื่องสัจธรรม ความรู้ และหลักศรัทธา เป็นผู้มีเกียรติที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงสามศตวรรษแรกของอิจเราะฮ์ศักราชได้แก่ เศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم ตาบิอิน และตาบิอิตาบิอิน

สะละฟี หมายถึง ผู้เจริญรอยตามสะลัฟ

อุลามาอ์ หมายถึง บรรดานักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆของอิสลาม

หลักสุตฺรงานละฮัจญ์ หมายถึง รูปแบบและวิธีการละฮัจญ์ ไม่ว่าจะเป็นหลักสุตฺรที่เขียนไว้ในหนังสือ หรือเป็นหลักสุตฺรด้วยการกระทำ ซึ่งไม่ใช่หลักสุตฺรเป็นการเฉพาะด้านศึกษาศาสตร์เท่านั้น